

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Академія економічних наук України
Спілка економістів України
Національний університет «Львівська політехніка»
Тбіліський державний університет ім. І. Джавахішвілі, м. Тбілісі (Грузія)

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Матеріали
V Міжнародної науково-практичної конференції

6–7 листопада 2020 р.

*Рекомендовано до друку науково-технічною радою
Хмельницького національного університету,
протокол № 9 від 20.11.2020*

Подані матеріали доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів», проведеної 6–7 листопада 2020 р., м. Хмельницький.

На конференції працювали секція аналізу теоретичних аспектів розвитку національної економіки та концептуальних основ щодо забезпечення національної безпеки. Розглянуті проблеми макроекономічного моделювання та роль фінансових інститутів у стабілізації кризових явищ національної економіки. Проаналізована роль інтелектуального потенціалу економіки України і його вплив на становлення інноваційно-інвестиційних систем. Окремими питаннями аналізувались сучасні виклики та загрози у сфері національної безпеки з урахуванням інформаційної безпеки у цифровій економіці. Усі ці питання розглядалися з урахуванням європейського вектору розвитку економіки країни.

Матеріали подані зі збереженням авторської редакції. Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність посилань тощо несуть автори статей та доповідей.

Редакційна колегія:

Бондаренко М. І., к.е.н., доц.; *Любохинець Л. С.*, к.е.н., доц.;
Танасієнко Н. П., к.е.н., доц.; *Бушовська Л. Б.*, к.е.н., доц.;
Поплавська О. В., к.е.н., доц.

I-72 **Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів** : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 6–7 листоп. 2020 р.). Хмельницький : ХНУ, 2020. 196 с. (укр., рос., англ.).

ISBN 978-966-330-382-6

Розглянуті проблеми національної економіки в аспекті забезпечення національної безпеки; роль фінансових інститутів в стабілізації кризових явищ в економіці; роль інтелектуального капіталу при формуванні інноваційно-інвестиційних систем; виклики і загрози національній безпеці з урахуванням особливостей інформаційної безпеки у цифровізації економічних процесів.

Для керівників підприємств, фахівців з економіки, викладачів та студентів ЗВО.

УДК: 338(4/9):330.1:339.9

Література

1. Бровкіна Ю. О. Фактори внутрішнього середовища та їхній вплив на економічну безпеку хлібопекарських підприємств / Ю. О. Бровкіна // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – № 1. – С. 93–99.

С. А. ШЕЛУДЬКО

Одеський національний економічний університет

ДОЛАРИЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ВАЛЮТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Доларизація економіки є важливим чинником формування монетарної політики та реалізації валютного регулювання, особливо в країнах, що розвиваються. У першу чергу, доларизація впливає на операційні можливості суб'єктів макроекономічного регулювання, визначаючи межі можливостей застосування та дієвості того чи іншого монетарного інструменту. Однак наявність закордонного впливу на грошово-кредитні відносини всередині країни важливо враховувати при визначенні заходів підтримки міжнародної ліквідності та вирішенні питань, пов'язаних з валютною безпекою держави.

Пов'язані з доларизацією наслідки та шляхи їх подолання досліджували в різні часи такі відомі українські вчені, як О. Береславська, О. Дзюблук, В. Коваленко, В. Козюк, Б. Лапчук, В. Міщенко, Л. Рябініна. Серед іноземного доробку найбільший інтерес для цього дослідження представляють наукові праці представників перехідних і пост-комуністичних країн, зокрема Г. Валерисяка [1], К. Меролларі й А. Моско [2], Н. Фабріса та Н. Вуянович [3].

Для визначення ступеню вразливості грошового обороту України, доцільно порівняти динаміку її доларизації з відповідними показниками сусідніх країн за методологією МВФ, обчислені на підставі офіційних даних центральних банків (рис. 1). Дані відсортовано за середнім п'ятирічним значенням цього індикатора. Варто зазначити, що до вибірки не потрапили балтійські держави та Словаччина через їх приналежність до Єврозони – оскільки одна зі світових резервних валют є одночасно й національною валютою цих країн, це суттєво викривлює валютну структуру грошової маси в порівнянні з монетарно самостійними державами.

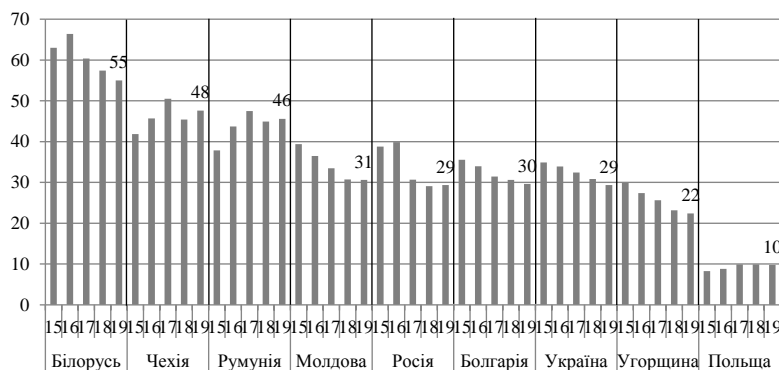
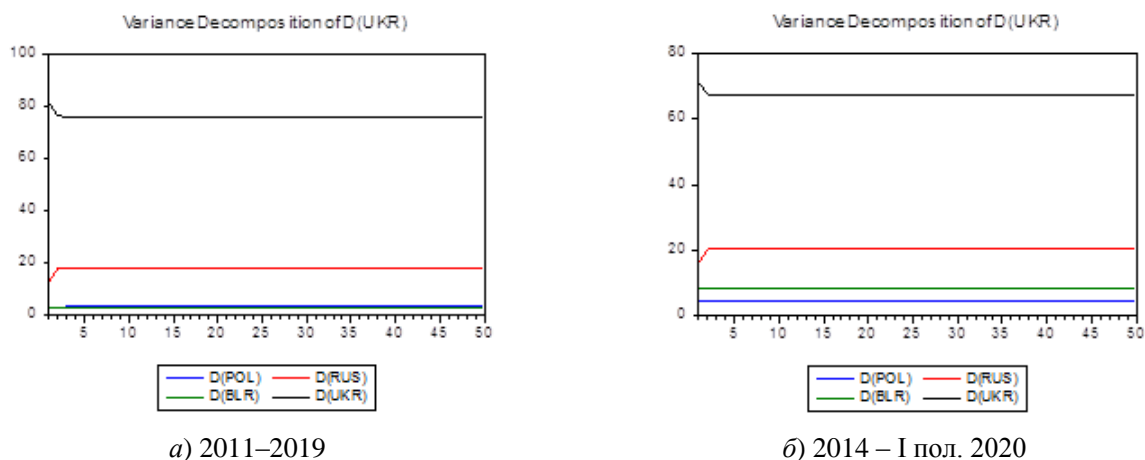

Рис. 1. Рівень доларизації грошової маси окремих країн у 2015–2019 рр., %

Аналізуючи динаміку доларизації представлених на рис. 1 країн, можна помітити загальну тенденцію до поступового зниження її рівня протягом останніх п'яти років. Виключеннями є Чеська Республіка та Румунія, в яких домінує висхідний тренд. Із загального ряду вибивається Польща, рівень доларизації економіки якої суттєво менший за інші країни (вдвічі – за показник Угорщини та вп'ятеро – Білорусі), що пояснюється результативною монетарною стратегією місцевого центрального банку щодо де-доларизації, яку було запроваджено ще в 1999 р.

Послугуючись критерієм МВФ, можна констатувати, що серед вибраних центрально- та східноєвропейських країн більшість є високодоларизованими. Це свідчить про суттєвий ступінь взаємозамінності валют, що спровокований витратами та вигодами, пов'язаними з конкретним застосуванням номінованих у відповідних валютах активів і діючими валютними обмеженнями. В той самий час, у разі відсутності таких обтяжень, національні гроші конкурують із закордонними на внутрішньому ринку, внаслідок чого валютна структура грошової маси є більш монотонною (напр., у Польщі, Угорщині). Отже, прояв значного рівня доларизації можна трактувати як вихідний ефект субституційної конкуренції, за результатами якого гору бере іноземна валюта, яка найкраще виконує ту чи іншу функцію грошей, тобто приносить більші вигоди суб'єктам економіки – зокрема й у вигляді легшого доступу до міжнародної фінансової системи та світових ринків.

Доцільно здійснити оцінку взаємозв'язків і залежностей між рівнями доларизації України та сусідніх держав, щоби підтвердити або спростувати гіпотезу про наявність такої причинно-наслідкової логіки. Аналіз було виконано методом декомпозиції дисперсії BVAR моделі. З урахуванням доступності історичних даних, моделювання було здійснено для щомісячних рівнів доларизації грошової маси Білорусі, Польщі, Росії та України в 2011 – I пол. 2020 рр. Графічне відображення результатів декомпозиції дисперсії змінних за Холецьким здійснено протягом 50 періодів (рис. 2).

Рис. 2. – Декомпозиція дисперсії оціненої (а) та переоціненої (б) BVAR моделі доларизації України в 2011 – I пол. 2020 рр.

Як свідчать дані рис. 2, а, динаміка доларизації в Україні демонструє прояв залежності від аналогічних показників сусідніх держав. Так, помітним є вплив на рівні близько 20 % частки іноземної валюти в грошовій масі Росії на той самий показник України. Припускаючи, що це є проявом оцінювання моделі на даних, у т.ч., 2011–2013 рр., коли з політичних мотивів економіки двох країн почали зближуватися, було здійснено переоцінку на вибірці 2014 – I пол. 2020 рр., на двох лагах (рис. 2, б). Отримані результати загалом підтверджують попередній висновок і відрізняються більшим впливом решти країн: так, доларизація в Польщі пояснює близько 5 % доларизації в Україні, відповідний показник Білорусі – до 10 %.

Отже, економетричний аналіз виявив помітну залежність доларизації більш слабкої економіки України від більш потужних (Польщі, Росії), що пояснюється високим ступенем подібності розвитку монетарних процесів у ментально близьких країнах. Емпіричні висновки варто враховувати при формуванні стратегії валютної безпеки держави.

Література

1. Walerysiak G. (2015) Zjawisko dolaryzacji w systemach walutowych krajów rozwijających się. *Mysł Ekonomiczna i Polityczna*, Nr 4 (51), ss. 68–86.
2. Merollari K., Mosko A. (2015) The Level of Euroization of Albanian Economy. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, Vol. 4, No. 1, pp. 231–238.
3. Fabris N., Vujanović N. (2017) The Impact of Financial Dollarization on Inflation Targeting: Empirical Evidence from Serbia. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, No 2, pp. 23–43.

YADAV DEVI PRASAD BEHERA,

Research Scholar (PhD.), PG. Dept. of Business Administration, Sambalpur University, Odisha, India, PIN – 768019
Under the Guidance of

DR. SAROJ KUMAR SAHOO,

Asst. Professor, PG. Dept. of Business Administration, Sambalpur University, Odisha, India, PIN – 768019

EFFECT OF COGNITION ON INVESTORS' RISK ABSORPTION: A STUDY FOR MARKETING OF FINANCIAL PRODUCTS (WITH SPECIAL REFERENCE TO MUTUAL FUND AND SIP)

The globalised world has seen many unfavourable moments, which has shaken it economically and psychologically. The great depression in 1932, the Suez crisis in 1956, the international debt crisis in 1982, the East Asian crisis, the Russian crisis in 1990, the Latin American debt crisis in 2002, the depression in 2007-08 and the European crisis in 2010 have shown the devastating impact on the financial health of world (Srinivas, 2011).

Матвійчук Л. О., Шадюк І. М. Страхування ризиків як елемент підвищення рівня фінансової безпеки підприємств.....	66
Самусевич Я. В., Каторська І. В. Фіскальна ефективність екологічного податку як передумова забезпечення екологічної безпеки	67
Скоробагата Л. В., Дасюда Л. М. Формалізація витрат операційної діяльності в контексті забезпечення фінансової безпеки	68
Скоробагата Л. В., Савенко Ю. В. Публічна звітність в системі адміністрування інноваційного потенціалу	70
Скоробагата Л. В., Яценко Б. М. Обліково-податковий профіль довгострокової дебіторської заборгованості в системі забезпечення фінансової безпеки	71
Скорик Г. І. Проблеми державного регулювання ринку банківських послуг	72
Цвігун Т. В. Формування організаційної структури управління	73
Шелудько С. А. Доларизація економіки в контексті валютної безпеки України	74
YADAV DEVI PRASAD BEHERA Effect of cognition on investors' risk absorption: a study for marketing of financial products (with special reference to mutual fund and sip).....	75

Секція 3. Інтелектуальний капітал економіки України та його значення в становленні інноваційно-інвестиційних систем

Базалійська Н. П., Глушко Т. В., Серветник О. В. Інтелектуальний капітал підприємства та його значення для економіки України.....	77
Базалійська Н. П., Когут В. О. Застосування інноваційних персонал-технологій у розвитку інтелектуального капіталу підприємства.....	78
Бондаренко М. І., Слива А. В. Сутність інтелектуального капіталу.....	80
Валькова Н. В., Лопатовський В. Г., Налепя А. В. Особливості організації обліку матеріальної допомоги членам профспілки	81
Ведерніков М. Д., Березюк В. В. Використання зарубіжного досвіду в управлінні персоналом.....	82
Ведерніков М. Д., Міхалець А. В. Коучинг як сучасна технологія імідж-супроводу публічної персони.....	83
Ведерніков М. Д., Сіжук І. О. Забезпечення кадрової безпеки, як функція управління персоналом	85
Волянська-Савчук Л. В., Дубілей Ю. А. Корпоративний стиль як зовнішня складова іміджу організації	86
Волянська-Савчук Л. В., Обухівська О. Р. Розробка та реалізація кадрової політики в концептуальних кадрових документах	88
Воронцова А. С., Барвінок В. Ю. Ідентифікація основних загроз трудової міграції інтелектуального капіталу економіки	89
Глушко Т. В., Корольчук І. І. Кадрова безпека компетентного персоналу підприємства.....	91
Зелена М. І., Гаванчук І. Р. Роль психології та її методів в управлінні персоналом	92
Зелена М. І., Журавель А. В. Безробіття молоді в Україні: причини виникнення та шляхи вирішення	93
Зелена М. І., Клімас В. А. Роль мотивації персоналу в підвищенні продуктивності праці.....	94
Зелена М. І., Ковчак М. В. Специфіка управління персоналом у закордонних організаціях: можливість використання досвіду	95

Наукове видання

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Матеріали

V Міжнародної науково-практичної конференції
6–7 листопада 2020 р. (м. Хмельницький)

Відповідальний за випуск: *Любохинець Л. С.*

Випусковий редактор: *Яремчук В. С.*

Технічне редагування, коректування і верстка: *Станіславова О. В.*

Художнє оформлення обкладинки: *Станіславова О. В.*

Підписано до друку 26.11.2020. Формат 30×42/4.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографією. Ум. друк. арк. – 23,10. Обл.-вид. арк. – 22,25.
Тираж 100. Зам. № 202/20

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі ХНУ.
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1.